

مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای
سال سوم، شماره یازدهم، زمستان ۱۳۹۰
دریافت: ۱۳۹۰/۳/۲۹ - پذیرش: ۱۳۹۰/۷/۲۲
صص ۹۷-۱۱۸

سطح‌بندی و برنامه‌ریزی فضاهای گردشگری روستایی بخش مرکزی شهرستان بویراحمد

سید رامین غفاری: استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
محمود مرادی: استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
داوود نیک‌بخت: دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه پیام نور واحد بیرجند، بیرجند، ایران*

چکیده

فقدان رتبه‌بندی علمی و نظام مند در تعیین جایگاه مکانی - فضایی کانون‌های جاذب گردشگری روستایی و بالطبع توزیع نامتناسب تأسیسات و تجهیزات از جمله کاستی‌های بنیادی و مشهود در مطالعات و طرح‌های توسعه صنعت گردشگری در کشور و به ویژه در بخش مرکزی شهرستان بویراحمد است. شهرستان بویراحمد برخوردار از توانمندی‌های بالقوه در توسعه گردشگری است که به دلایل مختلف از جمله عدم مطالعه جامع، به فعلیت نرسیده است، پژوهش حاضر به دنبال بررسی توانایی‌های طبیعی، تاریخی و فرهنگی و نیز چگونگی توزیع و پراکنش مکانی - فضایی خدمات گردشگری در نقاط و حوزه‌های روستایی واقع در قلمرو تحقیق متناسب با جایگاه و عملکرد هر یک بوده است. روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی است و با بهره‌گیری از روش اسنادی - میدانی در ۲۳۹ نقطه روستایی دارای سکنه بخش مرکزی شهرستان بویراحمد با اجرای مدل گاتمن و تکنیک‌های آماری ویلیام گاست (t)، تحلیل واریانس یک طرفه (آزمون F) و آزمون همبستگی پیرسون با استفاده از نرم افزارهای Excel، Spss، Gis به منظور، سطح بندی و تعیین سطح فضاهای روستایی از لحاظ توسعه صنعت گردشگری و دستیابی به اهداف تحقیق انجام گرفته است. نتایج پژوهش نشان دهنده آن است که قلمرو تحقیق از جاذبه‌های طبیعی، فرهنگی و تاریخی متعدد و متنوعی، در توسعه گردشگری برخوردار است اما توزیع خدمات و تأسیسات در کانون‌های جاذب روستایی نامتوازن و نامتناسب با جایگاه مکانی، فضایی هر یک بوده است از این رو راهبردهای اجرایی در توسعه ساختار و سازمان فضایی حاکم بر حوزه‌های گردشگری روستایی ارائه گردید و برای هرکدام از سطوح، تجهیزات و زیرساخت‌های متناسب با آن پیشنهاد گردید.

واژه‌های کلیدی: گردشگری روستایی، برنامه‌ریزی فضایی، توسعه گردشگری، بخش مرکزی بویراحمد

۱- مقدمه

۱-۱- طرح مسأله

پردازش گردشگری پیرامون هر فضای جغرافیایی در روندی از تطبیق پذیری جاذبه‌ها، سکونتگاه‌ها و تسهیلات مورد نیاز، انجام می‌گیرد. این خود شکل دهنده روندی از پذیرش گردشگر است که در یک سوی آن شناخت گردشگری و در سوی دیگر درک و سنجشی ژرفانگر پیرامون فضای مربوطه، قرار دارد علاوه بر این، فقدان رتبه بندی، سطح بندی و به دنبال آن توزیع نامتناسب زیر ساخت‌ها و خدمات گردشگری از جمله کاستی‌های بنیادی و مشهودی است که در بسیاری از مطالعات و طرح‌های توسعه صنعت گردشگری در کشور ما ملموس است (غفاری، ۱۳۸۷: ۲). اجرای طرح‌های توسعه گردشگری، در مراحل مختلف همچون انتخاب و تعیین محل، ایجاد امکانات و تأسیسات زیربنایی در رابطه با محیط است. محیط به عنوان رکن اصلی جریان گردشگری در تبلور فضایی برای جذب گردشگر نقش مهمی ایفا می‌کند. محیط بسیاری از جاذبه‌ها را شکل می‌دهد در حالی که پیشبرد توسعه جریان گردشگری خود به کیفیت محیط مورد بازدید بستگی دارد. توجه به ابعاد محیطی در توسعه گردشگری روستایی به منظور توسعه جوامع محلی و روستایی نیازمند شناخت و معرفی توان‌ها و پتانسیل‌ها، سپس شناسایی مشکلات و نارسایی‌های ساختاری- کارکردی در محیط‌های ناشناخته و کمتر توسعه یافته است. از این رو در راستای خط مشی توسعه گردشگری، محقق در این پژوهش، با علم بر مشکلات و نارسائی‌های مذکور با رویکردی جامع و نظام وار، ضمن شناخت و ارزیابی توانایی‌ها و

تنگناهای محیطی موجود در نواحی روستایی بخش مرکزی شهرستان بویراحمد از استان کهگیلویه و بویراحمد و بهره‌گیری از روش‌های علمی رایج در حوزه برنامه‌ریزی منطقه‌ای به این مهم پرداخته است.

۲-۱- اهمیت و ضرورت

بر اساس پیش بینی‌ها تعداد گردشگران در سال ۲۰۲۰ به ۱/۶ میلیارد نفر و درآمدی بالغ بر ۲۰۰ میلیارد دلار می‌رسد و بر اساس همین برآوردها، گردشگری به رشدی معادل ۴۳ تا ۶۷ درصد در قرن بیست و یکم می‌رسد (سازمان جهانی گردشگری^۱، ۲۰۰۱) سرمایه‌گذاری در این بخش نیز به رشدی بالغ بر ۳۰ درصد خواهد رسید (سنایی، ۱۳۸۲: ۳۶) بر اساس آمارهای ارائه شده در جهان آمار گردشگران جهانی سالانه ۸۰۰ میلیون نفر است که سهم ایران از این تعداد گردشگر تنها دو هزارم درصد است (www.farhangi.parstag1). با اندکی تعمق، می‌توان به این حقیقت پی برد که صنعت گردشگری ایران، در تولید درآمد و بهبود شرایط اقتصاد ملی و ناحیه موفق نبوده است و از دلایل آن می‌توان، بی توجهی به بخش گردشگری روستایی را ذکر کرد. نواحی روستایی بخش مرکزی شهرستان بویراحمد (قلمرو تحقیق) با ۵ دهستان و ۲۳۹ آبادی دارای سکنه (www.amar.org) یکی از مناطق کشور است که با داشتن تنوع آب و هوایی، گیاهی، جانوری، ژئومورفولوژیکی و جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی بسیار، هنوز توان‌های بالقوه آن به فعلیت نرسیده است و صنعت گردشگری نتوانسته است در توسعه پایدار روستایی نقش مثبتی ایفاء نماید؛ بنابراین، ضرورت

آندرج آدوس^۲ و آنتون پر پار^۳ (۲۰۰۷) در پژوهشی با عنوان نقش گردشگری روستایی برای توسعه نواحی روستایی درمجله کشاورزی اروپای مرکزی با بررسی دو ناحیه روستایی از نظر عوامل خارجی و داخلی بر این ناحیه از جمله جاذبه‌های طبیعی گردشگری نتیجه گرفته است که گردشگری روستایی عامل مهمی برای توسعه اقتصادی هر دو ناحیه بوده است.

راجر داس ویل^۴ در کتاب مدیریت جهانگردی (مبانی، راهبردها و آثار، ترجمه سید محمد اعرابی و داوود ایزدی (۱۳۸۷) به، بررسی برنامه‌ریزی و معرفی و تقسیم‌بندی جاذبه‌ها گردشگری پرداخته است.

غفاری (۱۳۸۸) در طرح مطالعاتی - پژوهشی اولویت‌بندی سرمایه‌گذاری و مکان‌یابی تاسیسات گردشگری در کانون‌های گردشگری استان چهارمحال و بختیاری با اجرای مدل استاندارد سازی به سطح بندی این کانون‌ها پرداخته تا سرمایه‌گذاری و ارائه خدمات متناسب با وزن و عملکرد هر یک انجام گیرد. گرچه در طرح جامع ناحیه شهرستان بویراحمد، گردشگری از اولویت‌های توسعه برشمرده شده است اما مطالعات نشان می‌دهد تاکنون هیچ طرح و پژوهشی در قلمرو تحقیق به شکل برنامه‌ریزی واقع بینانه با در نظر گرفتن ابعاد اجتماعی، اقتصادی و مکانی، انجام نگرفته است.

۱-۵- سوال‌ها و فرضیه‌ها

بر اساس اهداف تحقیق در ابتدا به بررسی تعداد جاذبه‌های گردشگری تاسیسات و خدمات در نقاط روستایی پرداخته شد تا این مسائل روشن شود که:

دارد، با شناسایی و معرفی جاذبه‌های گردشگری نواحی روستایی، زمینه گسترش گردشگری در نواحی روستایی فراهم آید و با برنامه‌ریزی، مدیریت صحیح فراهم ساختن امکانات و زیرساخت‌های لازم به عنوان یک الگوی فضایی در توسعه روستایی موثر واقع شود. بر این اساس ارائه راهبردها راهکارها و شناسایی و معرفی زمینه گسترش گردشگری روستایی، ممکن است به صورتی باشد که روند برنامه‌ریزی گردشگری را در این حوزه متحول سازد، و در واقع نتایج تحقیق می‌تواند، ایده‌های مناسبی برای کسانی که در امر برنامه‌ریزی منطقه‌ای و شهری فعالیت می‌نمایند نیز فراهم کند تا برنامه‌ریزان با تنظیم برنامه‌های دقیق گام مؤثری در زمینه توسعه پدیده گردشگری بردارند.

۱-۳- اهداف تحقیق

- شناسایی و اولویت‌بندی کانون‌های گردشگری در سطوح روستایی؛
- برنامه‌ریزی جهت تعریف و توزیع متناسب و بهینه تاسیسات و تجهیزات گردشگری در کانون‌های جاذب واقع در حوزه‌های روستایی با عنایت به عملکرد هر کانون در ساختار فضایی موجود.

۱-۴- پیشینه تحقیق

مطالعات گسترده در زمینه گردشگری روستایی و برنامه‌ریزی گردشگری در سطح جهانی موید این است که امروزه ابعاد مختلف اقتصادی اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی گردشگری روستایی مطرح و مورد توجه است.

^۲.Andrej udovc

^۳.Anton perpar

^۴.Doswell, roger.

(آزمون (F) برای تفاوت میانگین شاخص خدماتی - زیرساختی مابین قطب‌ها، مراکز و نقاط گردشگری استفاده شده است. همچنین از آزمون همبستگی پیرسون مابین متغیر (خدماتی - زیرساختی) و متغیر (انسانی ف طبیعی) نیز استفاده گردید همچنین در تحلیل داده‌ها، تهیه و ترسیم نقشه‌های لازم از نرم افزارهای Gis، Spss و Excel بهره‌گیری شده است.

۱-۶-۱- جامعه و نمونه آماری پژوهش

این تحقیق نمونه آماری ندارد و جامعه آماری این پژوهش را مجموع نقاط و جاذبه‌های گردشگری مستقر در حوزه نفوذ نقاط روستا مرکزی بالای صدخانوار بخش مرکزی شهرستان بویراحمد در استان کهگیلویه و بویراحمد (۲۹ حوزه روستایی) شامل می‌شود. نظریه محدودیت و قابل کنترل بودن پهنه پژوهش توسط پژوهشگر کلیه نقاط، خطوط، جریان‌ها و پهنه‌های جاذب گردشگری مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است.

۱-۷-۱- معرفی متغیرها و شاخص‌ها

۱-۷-۱- متغیرها و شاخص جاذبه‌های گردشگری (طبیعی - انسانی)

شاخص جاذبه‌ها از مهمترین شاخص‌ها در توسعه گردشگری است؛ در بررسی‌های اولیه و با عنایت به معرفی جاذبه‌های گردشگری در منابع مختلف، جاذبه‌های گردشگری به سه گروه عمده تقسیم‌بندی گردید.

- جاذبه‌های طبیعی - اکولوژیکی: جاذبه‌های طبیعی مبتنی اند بر جذابیت محیط‌های طبیعی شامل سواحل رودخانه، مرتع و پوشش گیاهی منحصر به

- آیا قلمرو تحقیق از جاذبه‌های طبیعی، فرهنگی و تاریخی، در توسعه گردشگری روستایی برخوردار است؟

- آیا توزیع و پراکنش مکانی - فضایی خدمات گردشگری در نقاط و حوزه‌های روستایی واقع در قلمرو تحقیق متناسب با جایگاه و عملکرد هر یک بوده است؟ در ادامه با با طرح دو فرضیه، به بررسی موضوع پرداخته شده است.

فرضیه اول: به نظرمی‌رسد، قلمرو تحقیق از جاذبه‌های طبیعی، فرهنگی و تاریخی در توسعه گردشگری روستایی برخوردار است.

فرضیه دوم: توزیع خدمات و تأسیسات گردشگری در کانون‌های جاذب روستایی نا متعادل و نا متناسب با وزن و جایگاه مکانی - فضایی هر یک بوده است.

۱-۶-۱- روش تحقیق

روش تحقیق بر اساس هدف، از نوع کاربردی و بر اساس روش و ماهیت، توصیفی - تحلیلی است. بنابراین، به منظور شناخت صفات، ویژگی‌ها، جاذبه‌ها و برقراری ارتباط بین متغیرها، روش پیمایشی، همچنین در تبیین ادبیات و سوابق موضوع تحقیق از مطالعات کتابخانه‌ای و برای جمع‌آوری اطلاعات با توجه به ماهیت تحقیق از روش‌های میدانی استفاده گردید. علاوه بر این، به منظور تعیین عملکرد نقاط و حوزه‌های روستایی در صنعت گردشگری از روش گاتمن^۵ استفاده شده است، در روش آمار استنباطی نیز برای تخمین پارامترها و آزمون فرضیه‌ها از آزمون ویلیام سیلی گاست (t) برای آزمون فرضیه اول و برای آزمون فرضیه دوم، از تحلیل واریانس یک طرفه

⁵ -Gatman

موجود شامل (- بهداشتی و درمانی - بازرگانی و خدمات - مخابرات و ارتباطات - آموزشی، فرهنگی و ورزشی - مذهبی - سیاسی و اداری - برق، گاز و آب) در نقاط روستایی همه قلمرو پژوهش شمارش گردید و آمارنهایی مربوط به این شاخص در جدول (۱) «ستون ۴» مشخص گردید.

۱-۸- قلمرو پژوهش

بخش مرکزی شهرستان بویراحمد شامل پنج دهستان دشتروم، سپیدار، سررود شمالی، سررود جنوبی و کاکان، با ۲۳۹ آبادی دارای سکنه با مرکزیت یاسوج، در محدوده جغرافیایی ۳۰ درجه و ۲۱ دقیقه تا ۳۰ درجه و ۵۰ دقیقه شمالی و ۵۱ درجه و ۱۵ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۵۳ دقیقه شرقی واقع است، مساحت این قلمرو بالغ بر ۲۰۳۸ کیلومتر مربع است که ۱۳/۱۴٪ از مساحت کل استان کهگیلویه و بویراحمد را در بر گرفته است، حداقل ارتفاع این محدوده از سطح دریا ۱۰۵۰ متر و حداکثر ۴۴۲۵ است، ارتفاع شهر یاسوج از سطح دریا نیز ۱۸۳۷ متر است. از شمال با شهرستان دنا و از غرب با شهرستان کهگیلویه، از شرق با اقلید فارس و از جنوب با سپیدان و ممسنی فارس همسایه است (شکل ۱) این بخش از شهرستان بویراحمد در منطقه سردسیری واقع شده است.

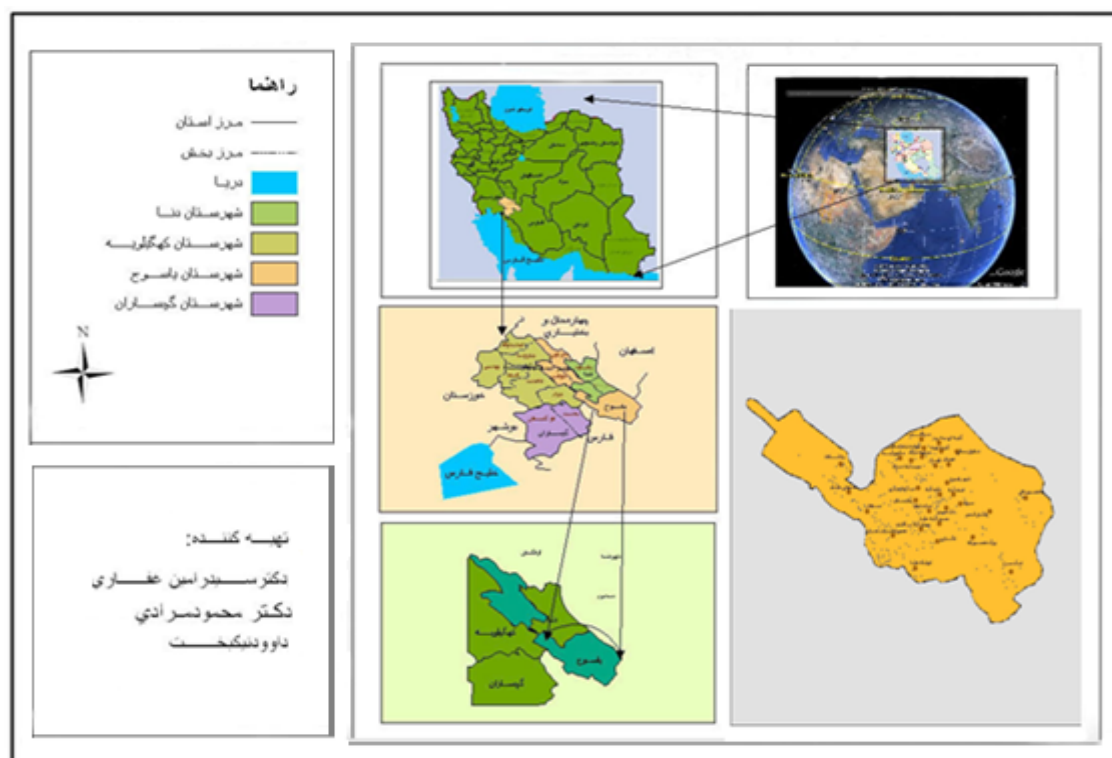
فرد، چشم انداز طبیعی، شکار، چشمه، جنگل، منطقه حفاظت شده، اقلیم، آبشار، تنگه‌های کارستی، کوهستان و ارتفاعات است.

- جاذبه‌های تاریخی - فرهنگی: این جاذبه‌ها شامل مکان‌های تاریخی و فرهنگی می‌شود که از نظر گردشگران جذاب و دیدنی هستند، و عبارتند از: امام زاده، مسجد، تپه و بناهای تاریخی، صنایع دستی، لباس و غذاهای محلی، آداب و سنن خاص، معماری و بافت روستا، بازیها محلی.

- جاذبه‌های انسان ساخت: عبارتند از مزارع کشاورزی، مجتمع‌های رفاهی، مزارع پرورش ماهی، روستای دارای طرح گردشگری، باغات، عشایری بودن، پارک، سد، پیست اسکی، مکان‌های گردشگری ثبت شده است. همچنین با جمع امتیازهای جاذبه‌های طبیعی - اکولوژیکی، فرهنگی، تاریخی و جاذبه‌های انسان ساخت قلمرو تحقیق، امتیاز هر یک از حوزه‌های بر مبنای تعداد جاذبه‌های موجود در نقاط روستایی برآورد گردید (مشاهدات میدانی) و به عنوان یک شاخص در جدول (۱) «ستون سوم» مورد استفاده قرار گرفت.

۱-۷-۲- متغیرها و شاخص (خدماتی - زیرساختی)

این شاخص یک جزء ساختاری بسیار مهم در سیستم گردشگری روستایی محسوب می‌شود. برای برآورد این شاخص، تعداد موسسات و خدمات

شکل ۱- قلمرو جغرافیای تحقیق مأخذ: (نقشه تقسیمات استان، ۱۳۹۰)

۲- مفاهیم، دیدگاه‌ها، مبانی نظری

گردشگری: هر گونه فعالیت و فعل و انفعالی را که در جریان سفر یک سیاحتگر اتفاقمی افتد گردشگری است (لوس لومسدن، ۱۳۸۲: ۱۸).

گردشگری روستایی: عبارت است از فعالیت‌ها و گونه‌های مختلف گردشگری در محیط‌های مختلف روستایی که در بردارنده آثار مثبت و منفی برای محیط زیست روستا، انسان و طبیعت است، چنین برداشتی می‌تواند زمینه‌های مختلف فعالیت‌های گردشگری، بازدید از سکونتگاه‌ها، رویدادها، جشنواره‌ها، ورزش‌ها و تفریحات گوناگون روستایی را در برگیرد (سقایی، ۱۳۸۳: ۱۱۲)، با این حال انواع مختلف آن تحت عنوان گردشگری طبیعی، گردشگری فرهنگی، گردشگری بومی، گردشگری دهکده و گردشگری

کشاورزی و عشایری تفکیک و طبقه‌بندی شده است

(رضوانی، ۱۳۸۴: ۱۰۹)

مکان و فضا: در جغرافیا مکان‌ها، ترکیبی از نظام طبیعی و انسانی خلق می‌کنند. (شکویی، ۱۳۸۶: ۲۰۴) در مکان سه عامل محیط طبیعی، محیط انسان ساخت و مردم، پیوستگی داخلی با یکدیگر پیدا می‌کنند و در شکل‌گیری فضا، نیز شرایط نظام اقتصادی، سیاسی، ایدئولوژی و پیوندهای این عوامل نقش دارند. (شکویی، ۱۳۸۶: ۲۹۱)

برنامه‌ریزی مکانی- فضایی: مطالعه‌ای امکانات و پتانسیل‌های موجود در مکان‌ها با توجه به مسائل جمعیتی خدمات و فعالیت‌های اقتصادی در هر منطقه یا مکان جغرافیایی و تدوین برنامه‌های متناسب با این امکانات و یا تنگناها، به طوری که باعث رشد و توسعه آن منطقه گردد. (غفاری، ۱۳۸۷: ۲) با تأمل در

آن به کند شدن روند تخلیه سکونتگاه‌های روستایی منتهی می‌شود (جوان و سقایی، ۱۳۸۳: ۱۱۳)، در بعد اجتماعی ورود گردشگران به مناطق روستایی باعث ارتباطات مردم با این افراد و تأثیراتی در رشد و ارتقای فرهنگی و اجتماعی، و افزایش سطح مشارکت می‌شود (بهرامی، ۱۳۸۹: ۵) بدین ترتیب برنامه‌ریزی گردشگری می‌تواند به عنوان اهرم توسعه برای پیشرفت‌های فراساختاری، حمل و نقل و خدمات عمومی در مناطق روستایی به حساب آید (اردستانی، ۱۳۸۷: ۲۸۳). از این رو برای توسعه جریان گردشگری روستایی در یک منطقه اولویت‌بندی قابلیت‌ها و رتبه‌بندی روستاها در برنامه‌ریزی منطقه‌ای از اهمیت اساسی برخوردار است که این امر به وسیله تکنیک آماری گاتمن، برآورد شاخص‌ها و مدل تکامل فضایی مورد پردازش قرار می‌گیرد (غازی، ۱۳۷۹: ۴۶).

۳- بحث، روش کار و یافته‌های پژوهش

۳-۱- تعیین مراکز حوزه‌های گردشگری روستایی و نقاط روستایی اقماری با استفاده از تئوری نقطه شکست

به منظور تعیین واحد برنامه‌ریزی در قلمرو تحقیق از تئوری نقطه شکست استفاده گردید. در قلمرو پژوهش ۲۳۹ روستای دارای سکنه وجود دارد، از این تعداد، ۲۹ روستا مرکزی بالای ۱۰۰ خانوار وجود دارد، که برای تعیین حوزه نفوذ این ۲۹ روستا با توجه به دو پارامتر جمعیت و فاصله جاده روستاها از هم به روش زیر اقدام گردید.

- با توجه به نقشه راه‌های روستایی، همچنین داده‌های دریافت شده از معاونت راه‌های روستایی استان فواصل بین روستاها به صورت واقعی تعیین

مفهوم گردشگری، گردشگری روستایی و مکان و فضا مشخص می‌شود که این پدیده متأثر از پدیده‌های طبیعی نظیر مناظر و چشم اندازهای روستایی، حیات گیاهی و جانوری و ساخت‌های انسانی است.

سازمان جهانی گردشگری برنامه‌ریزی گردشگری را در هفت گام عمده می‌داند که عبارتند از: تدارک تحقیق، تعیین اهداف، بررسی تمامی عناصر، تحلیل و ترکیب، تدوین طرح، اجرا و نظارت. این سازمان تقریباً این روش گام به گام را برای هرگونه شرایط برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای قابل استفاده می‌داند (حیدری چیا، ۱۳۸۷: ۶۲)

مورفی^۶ معتقد است که در تبیین رویکردها و نیز تحلیل سیستم‌های طراحی گردشگری باید چهار عنصر اصلی برنامه‌ریزی کاملاً مشخص و بررسی شوند که عبارتند از: فعالیت‌های انسانی، ارتباطات، فضا، زمان (مورفی ۱۹۸۳: ۱۷۳).

جنتلی^۷ نیز معتقد است که فرایند برنامه‌ریزی گردشگری شامل هفت مرحله اصلی است که در آن، تعریف کاربری اراضی، زیرساخت‌ها، امکانات، شبکه حمل و نقل، برنامه‌ریزی مالی و تحلیل‌های اقتصادی بازار از اهمیت برخوردار است (جنتلی، ۲۰۰۱: ۳۶). در برنامه‌ریزی منطقه‌ای نیز، می‌توان گردشگری روستایی را ابزاری برای افزایش اشتغال محلی و بهبود کیفیت زندگی دانست، به عنوان مثال گردشگران روستایی برای اقامت، خرید کالاهای محلی، پول پرداخت می‌کنند. این پول‌ها در فعالیت‌های محلی جریان می‌یابد و موجب تحرک مناطق روستایی در برآورده کردن نیازهای بازدیدکنندگان می‌شود و اثرات

⁶ Murphy

⁷ Gantly

بر پایه مرکزیت و قابلیت جغرافیایی، جاذبه‌های مکان و توان مکان‌ها را، در عرضه خدمات مورد نیاز گردشگران را مورد سنجش قرار گیرد. از این رو ماتریسی برای شمارش انواع جاذبه‌ها و زیرساخت‌ها همه نقاط روستایی و همچنین برای ۲۹ حوزه روستایی تشکیل گردید. تشکیل ماتریس براساس تعداد انواع شاخص‌های معرفی شده در قسمت معرفی شاخص‌ها انجام گرفته است و نتایج آماری استخراج شده از این ماتریس‌ها، جهت تجزیه و تحلیل و پردازش آماری در جدول (۱) مشخص شده است. در این جدول از راست به چپ ستون اول نشان دهنده حوزه گردشگری روستایی، ستون دوم نقاط روستایی مستقر در هر حوزه، ستون سوم تعداد جاذبه‌های (طبیعی - انسانی). ستون چهارم شاخص (خدماتی - زیرساختی)، ستون پنجم مجموع این دو شاخص، ستون ششم رتبه هر نقطه روستایی در حوزه مربوط به خود براساس شاخص اول، ستون هفتم رتبه هر نقطه روستایی در حوزه مربوط به خود براساس هر دو شاخص و ستون نهم رتبه هر نقطه روستایی در بخش مرکزی بدون در نظر گرفتن حوزه مربوطه است.

۳-۲-۱- تعیین عملکرد فضایی نقاط روستایی در

برنامه‌ریزی گردشگری

برای تعیین عملکرد فضایی نقاط روستایی

در هر حوزه گردشگری با فرض $\bar{X} \leq X \leq \bar{X}$ محاسبه گردید.

X = مجموع شاخص‌های (طبیعی - انسانی) و

(خدماتی - زیر ساختی) هر نقطه روستایی

گردید. بعد از مشخص شدن این دو پارامتر از تئوری نقطه شکست (فاصله نقطه جدایی) با توجه به رابطه (۱) زیر حوزه نفوذ روستاها تعیین گردید. بیان ریاضی و کاربردی این مدل در برنامه‌ریزی مکانی - فضایی به این قرار است. (غفاری، ۱۳۸۷: ۲۱)

رابطه (۱)

$$BP = \frac{Da, b}{1 + \sqrt{\frac{Pa}{Pb}}}$$

فاصله نقطه شکست $Bp =$ فاصله بین

دو سکونتگاه به کیلومتر $Da, b =$

جمعیت سکونتگاه کوچکتر $Pb =$ جمعیت

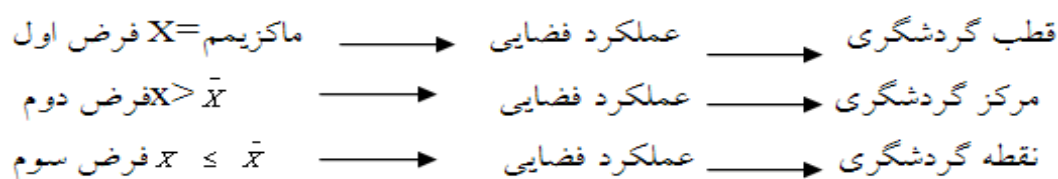
سکونتگاه بزرگتر $Pa =$

- با تعیین ضریب شکست حاصل بین هر سکونتگاه با سکونتگاه‌های هم وزن و سنگین تر پیرامونی (به لحاظ شاخص جمعیت) و جدول بندی و با ترسیم نتایج بر روی نقشه، حوزه نفوذ این ۲۹ روستا تعیین و هر کدام از این روستاها و نقاط روستایی تحت نفوذ آن به عنوان یک حوزه گردشگری روستایی مبنای کار قرار گرفته‌اند (ستون اول جدول ۱ حوزه‌ها و ستون دوم نقاط روستایی مستقر در هر حوزه را نشان می دهد)

۳-۲- شرح و فرایند اجرای مدل بر پایه مدل گاتمن

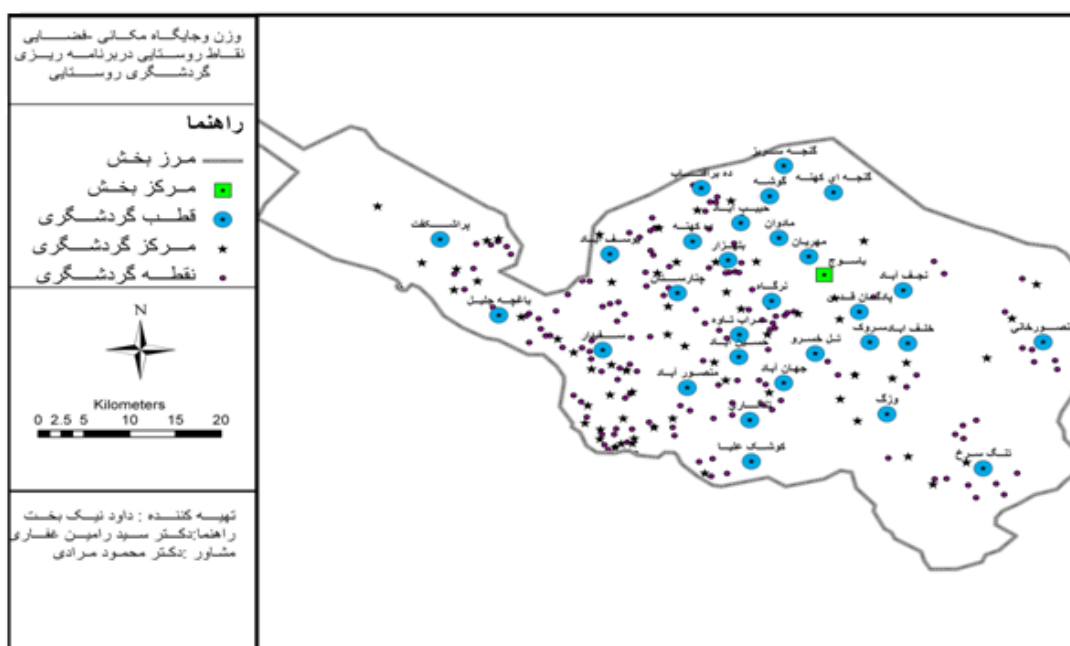
این روش بر اساس حضور مؤسسات یا نهادهایی که خدمات اقتصادی - اجتماعی یا رفاهی را تأمین می‌کند به عنوان ضابطه‌ای برای تشکیل سلسله مراتب تعریف می‌شود (جمعه پور، ۱۳۸۵: ۱۸۵) برای مبنای تعیین حدود کارکردی و رتبه‌بندی نقاط و حوزه‌های روستایی از این روش استفاده گردید تا سلسله مراتب فضایی در توسعه گردشگری روستایی

\bar{x} = میانگین جمع شاخص‌ها در هر حوزه گردشگری روستایی

قطب گردشگری معرفی می‌گردد. روستای سادات آباد $X \leq \bar{x}$ یعنی $20 < 19.33$ به عنوان مرکز گردشگری و سایر روستاها در این حوزه که جمع شاخص‌های آن‌ها از میانگین شاخص حوزه کمتر هستند نقطه گردشگری شناخته می‌شوند. در جدول (۱)، ستون دهم میانگین مجموع شاخص در هر حوزه گردشگری روستایی و ستون یازدهم عملکرد فضایی نقاط روستایی در برنامه‌ریزی توسعه گردشگری را نشان می‌دهد که نقشه آن به صورت شکل (۲) ترسیم گردید.

مجموع شاخص‌ها در ستون ۵ جدول (۱) و میانگین شاخص‌های هر حوزه در ستون دهم جدول (۱) درج گردید، از این رو هر نقطه روستایی که مجموع شاخص‌های آن (ستون ۵ جدول ۱) بیشتر از میانگین (از مقدار ستون دهم) به عنوان مرکز گردشگری روستایی و نقاطی که دارای شاخص کمتر از میانگین باشند به عنوان نقطه گردشگری روستایی انتخاب می‌شوند، همچنین نقطه روستایی که بالاترین شاخص را داشته باشد، قطب گردشگری معرفی می‌شود. به عنوان مثال در حوزه کوشک میانگین شاخص‌ها برابر ۱۹.۳۳ است ($\bar{x} = 19.33$) روستای کوشک بالاترین امتیاز ($x=28$) به عنوان

شکل ۲- وزن و جایگاه مکانی - فضایی نقاط روستایی در برنامه‌ریزی توسعه گردشگری (یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۰)

جدول ۱- حوزه‌بندی و تعیین عملکرد فضایی نقاط روستایی

حوزه گردشگری روستایی	نقاط روستایی	شاخص - انسانی	شاخص جاذبه‌های طبیعی	شاخص (خدماتی - زیر ساختمانی)	مجموع دوشاخص	جاذبه‌های طبیعی انسانی	رتبه در حوزه بر اساس خدماتی - زیر ساختمانی	رتبه در حوزه روستایی	رتبه در بخش مرکزی	میانگین	عملکرد فضایی
کوشک	کوشک علیا	۱۷	۱۱	۲۸	۱	۱	۱۲	۱۲	۱۹.۳۳	قطب گردشگری	
	سادات اباد	۱۶	۴	۲۰	۲	۲	۲۰	۲۰	مرکز گردشگری		
	گاوبرگ	۱۵	۴	۱۹	۳	۲	۲۱	۲۱	نقطه گردشگری		
	بادام دان	۱۴	۲	۱۶	۴	۴	۲۴	۲۴	نقطه گردشگری		
	گودابهی	۱۴	۳	۱۷	۳	۳	۲۳	۲۳	نقطه گردشگری		
	مورگاه کوشک	۱۳	۳	۱۶	۵	۳	۲۴	۲۴	نقطه گردشگری		
تنگاری	تنگاری	۱۵	۱۹	۳۴	۱	۱	۶	۶	۱۸.۴	قطب گردشگری	
	دوراهی سفیدار	۱۰	۴	۱۴	۴	۳	۲۶	۲۶	نقطه گردشگری		
	وردردهری تنگاری	۱۲	۱	۱۳	۲	۵	۲۷	۲۷	نقطه گردشگری		
	چات باریک	۱۰	۳	۱۳	۴	۴	۲۷	۲۷	نقطه گردشگری		
	چشمه پهن	۱۱	۷	۱۸	۳	۲	۲۲	۲۲	نقطه گردشگری		
جهان ابادبرافتاب	جهان ابادبرافتاب	۱۱	۶	۱۷	۱	۱	۲۳	۲۳	۱۴.۲	قطب گردشگری	
	جهان ابادسفلی	۱۱	۴	۱۵	۱	۲	۲۵	۲۵	مرکز گردشگری		
	چال بنیودشت روم	۹	۳	۱۲	۳	۳	۲۸	۲۸	نقطه گردشگری		
	کل قنات جهان اباد	۱۰	۴	۱۴	۲	۲	۲۶	۲۶	نقطه گردشگری		
	جهان ابادمرکزی	۹	۴	۱۳	۳	۲	۲۷	۲۷	نقطه گردشگری		
حسین ابادعلیا	حسین ابادعلیا	۱۰	۲۴	۳۴	۴	۱	۶	۶	۱۸.۵۴۵	قطب گردشگری	
	امیرآبادسفلی	۱۲	۶	۱۸	۲	۷	۲۲	۲۲		نقطه گردشگری	
	بردخیاری	۱۲	۴	۱۶	۲	۹	۲۴	۲۴		نقطه گردشگری	
	بهاره بردخیاری	۱۲	۲	۱۴	۲	۱۰	۲۶	۲۶		نقطه گردشگری	
	امیرآبادعلیا	۱۲	۸	۲۰	۲	۵	۲۰	۲۰		مرکز گردشگری	
	امیرآباد محمدخان	۱۲	۱۴	۲۶	۲	۳	۱۴	۱۴		مرکز گردشگری	
	حسین ابادسفلی	۱۲	۵	۱۷	۲	۸	۲۳	۲۳		نقطه گردشگری	
	دولت اباد	۱۱	۸	۱۹	۳	۶	۲۱	۲۱		مرکز گردشگری	
	چشمه خرسی	۱۳	۱	۱۴	۱	۱۱	۲۶	۲۶		نقطه گردشگری	
	تلخه دان بزرگ	۱۱	۶	۱۷	۳	۷	۲۳	۲۳		نقطه گردشگری	
	حسن اباد تبرقو	۱۲	۵	۱۷	۲	۸	۲۳	۲۳		نقطه گردشگری	
	تل سیاه	۱۱	۵	۱۶	۳	۹	۲۴	۲۴		نقطه گردشگری	
	جونک	۱۰	۷	۱۷	۴	۸	۲۳	۲۳		نقطه گردشگری	
	چشمه تبرقو	۱۱	۵	۱۶	۳	۹	۲۴	۲۴		نقطه گردشگری	
	چشمه قنات جونک	۱۲	۴	۱۶	۲	۹	۲۴	۲۴		نقطه گردشگری	
	دوپوت	۱۳	۴	۱۷	۱	۸	۲۳	۲۳		نقطه گردشگری	
	طاوه بادام	۱۲	۱۸	۳۰	۲	۲	۱۰	۱۰		مرکز گردشگری	
	غلامعلی پیروزگ	۱۲	۱	۱۳	۲	۱۱	۲۷	۲۷		نقطه گردشگری	
	پیروزگ	۱۱	۱۱	۲۲	۳	۴	۱۸	۱۸		مرکز گردشگری	
	اب چنارو	۱۱	۵	۱۶	۳	۸	۲۴	۲۴		نقطه گردشگری	
	اب دره جونک	۱۲	۴	۱۶	۲	۹	۲۴	۲۴		نقطه گردشگری	
	ابگردو	۱۲	۵	۱۷	۲	۸	۲۳	۲۳		نقطه گردشگری	

یافته‌های تحقیق ۱۳۹۰ و سالنامه آماری (۱۳۸۷)

ادامه جدول ۱- حوزه‌بندی و تعیین عملکرد فضایی نقاط روستایی

عبارت مقبول	میانگین	رتبه در بخش مرکزی	رتبه کل در حوزه روستایی	رتبه در حوزه براساس خدماتی - زیرساختی	رتبه در حوزه براساس جاذبه‌های طبیعی - انسانی	مجموع در شاخص	شاخص (خدماتی - زیرساختی)	شاخص جاذبه‌های (طبیعی - انسانی)	روستا	حوزه گردشگری روستایی
قطب گردشگری	۱۵۸	۱۴	۱	۱	۲	۲۶	۱۴	۱۲	منصورآباد	منصورآباد
نقطه گردشگری		۲۶	۴	۴	۲	۱۴	۲	۱۲	چشمه بلوطک	
نقطه گردشگری		۲۷	۵	۵	۲	۱۳	۱	۱۲	چشمه تاگی	
نقطه گردشگری		۲۶	۴	۴	۲	۱۴	۲	۱۲	چشمه رفات	
نقطه گردشگری		۲۷	۵	۵	۲	۱۳	۱	۱۲	چشمه سرخ	
نقطه گردشگری		۲۶	۴	۵	۱	۱۴	۱	۱۳	دم تنگ تیکاب	
نقطه گردشگری		۲۵	۳	۳	۲	۱۵	۳	۱۲	جهادآباد چشمه تاگی	
نقطه گردشگری		۲۶	۴	۵	۱	۱۴	۱	۱۳	چاه پازنان	
مرکز گردشگری		۲۰	۲	۲	۱	۲۰	۷	۱۳	گرکلاغ نشین امیرآباد	
نقطه گردشگری		۲۵	۳	۴	۱	۱۵	۲	۱۳	سراب خمزان کوچک	
نقطه گردشگری	۲۰	۲۱	۴	۵	۲	۱۹	۵	۱۴	تل بن پراشکفت	پراشکفت
نقطه گردشگری		۲۲	۵	۵	۳	۱۸	۵	۱۳	چال کوب پراشکفت	
نقطه گردشگری		۲۳	۶	۶	۳	۱۷	۴	۱۳	محمدباقری پراشکفت	
مرکز گردشگری		۱۷	۲	۲	۲	۲۳	۹	۱۴	چیتاوه پراشکفت	
نقطه گردشگری		۲۱	۴	۴	۳	۱۹	۶	۱۳	دره خانی پراشکفت	
نقطه گردشگری		۲۲	۵	۵	۳	۱۸	۵	۱۳	دره کلکه پراشکفت	
قطب گردشگری		۱۵	۱	۱	۱	۲۵	۱۰	۱۵	ده بزرگ پراشکفت	
مرکز گردشگری		۱۹	۳	۳	۳	۲۱	۸	۱۳	مرادی پراشکفت	
مرکز گردشگری	۲۰۵۷	۹	۲	۲	۳	۳۱	۱۶	۱۵	سیوکی جلیل	سیوکی جلیل
قطب گردشگری		۶	۱	۱	۴	۳۴	۲۰	۱۴	باغچه جلیل	
نقطه گردشگری		۲۱	۷	۶	۴	۱۹	۵	۱۴	بردپهن عبداللطیف	
نقطه گردشگری		۲۲	۸	۵	۶	۱۸	۶	۱۲	بنستان جلیل	
مرکز گردشگری		۱۹	۵	۳	۵	۲۱	۸	۱۳	قاسم آباد جلیل	
نقطه گردشگری		۲۳	۹	۶	۶	۱۷	۵	۱۲	بونه دم سفیدار	
نقطه گردشگری		۲۵	۱۰	۹	۵	۱۵	۲	۱۳	دم سفیدار	
نقطه گردشگری		۲۲	۸	۷	۴	۱۸	۴	۱۴	دره بیدی سفیدار	
نقطه گردشگری		۲۲	۸	۸	۳	۱۸	۳	۱۵	دره کی علی خانی	
نقطه گردشگری		۲۲	۸	۶	۵	۱۸	۵	۱۳	اسلام آباد جلیل	
نقطه گردشگری		۲۱	۷	۵	۵	۱۹	۶	۱۳	امیرآباد بابکان	
نقطه گردشگری		۲۳	۹	۸	۴	۱۷	۳	۱۴	بهمن گزلی	
نقطه گردشگری		۲۱	۷	۹	۱	۱۹	۲	۱۷	تنگ ابشور	
مرکز گردشگری		۱۹	۵	۴	۴	۲۱	۷	۱۴	خشکدان بابکان	
مرکز گردشگری		۲۰	۶	۶	۳	۲۰	۵	۱۵	دروهان جلیل	
مرکز گردشگری		۱۸	۴	۵	۲	۲۲	۶	۱۶	دره ماری بابکان	
مرکز گردشگری		۱۷	۳	۵	۱	۲۳	۶	۱۷	ده شیخ دیلگون	
مرکز گردشگری		۱۷	۳	۴	۲	۲۳	۷	۱۶	سواره بابکان	
نقطه گردشگری		۲۲	۸	۸	۳	۱۸	۳	۱۵	مله باریک بابکان	

(یافته‌های تحقیق ۱۳۹۰ و سالنامه آماری ۱۳۸۷)

ادامه جدول ۱- حوزه‌بندی و تعیین عملکرد فضایی نقاط روستایی

عملکرد فضایی	میانگین	رتبه در بخش مرکزی	رتبه کل در حوزه روستایی	رتبه در حوزه بر اساس خدماتی - زیرساختی	رتبه در حوزه بر اساس جاذبه‌های طبیعی - انسانی	مجموع دو شاخص	شاخص خدماتی - زیر ساختی	شاخص جاذبه‌های (طبیعی - انسانی)	روستا	حوزه گردشگری روستایی
قطب گردشگری	۳۲.۱۱	۳	۱	۱	۲	۴۱	۲۶	۱۵	سفیدار مرکزی	سفیدار مرکزی
نقطه گردشگری		۲۶	۸	۸	۵	۱۴	۲	۱۲	تالیشه علیا	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۶	۵	۱۶	۴	۱۲	تمنک سفلی	
مرکز گردشگری		۲۳	۵	۵	۵	۱۷	۵	۱۲	تمنک علیا	
نقطه گردشگری		۲۸	۱۰	۱۰	۵	۱۲	۰	۱۲	چال انجیر	
نقطه گردشگری		۲۶	۸	۹	۴	۱۴	۱	۱۳	خرون راه	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۶	۵	۱۶	۴	۱۲	خشکدان علیا	
مرکز گردشگری		۲۱	۳	۵	۳	۱۹	۵	۱۴	دلی	
مرکز گردشگری		۲۲	۴	۵	۴	۱۸	۵	۱۳	دوروه	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۷	۴	۱۶	۳	۱۳	دوریشون	
مرکز گردشگری		۲۲	۴	۷	۲	۱۸	۳	۱۵	ده تاوه مرادی	
مرکز گردشگری		۲۱	۳	۳	۴	۱۹	۷	۱۲	راجونه کاری	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۹	۲	۱۶	۱	۱۵	زیرکمر	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۹	۲	۱۶	۱	۱۵	سرتنگی	
نقطه گردشگری		۲۷	۹	۱۰	۴	۱۳	۰	۱۳	سرچات بادخوا	
مرکز گردشگری		۲۳	۵	۶	۴	۱۷	۴	۱۳	سرچاتی علی میرزا	
نقطه گردشگری		۲۵	۷	۷	۵	۱۵	۳	۱۲	صادقی	
نقطه گردشگری		۲۵	۷	۱۰	۲	۱۵	۰	۱۵	کوه پهن سفلی	
مرکز گردشگری		۲۲	۴	۷	۲	۱۸	۳	۱۵	گوراب	
نقطه گردشگری		۲۷	۹	۱۰	۴	۱۳	۰	۱۳	نرکلگه	
مرکز گردشگری		۲۲	۴	۵	۴	۱۸	۵	۱۳	نرگسی	
مرکز گردشگری		۲۲	۴	۶	۳	۱۸	۴	۱۴	نسه اله داد	
مرکز گردشگری		۲۲	۴	۶	۳	۱۸	۴	۱۴	نسه سفلی	
مرکز گردشگری		۲۳	۵	۷	۳	۱۷	۳	۱۴	نسه علیا	
مرکز گردشگری		۱۸	۲	۳	۲	۲۲	۷	۱۵	نسه محمدطاهر	
نقطه گردشگری		۲۵	۷	۹	۳	۱۵	۱	۱۴	نسه مذکور و نصراله	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۶	۵	۱۶	۴	۱۲	باجولی	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۶	۵	۱۶	۴	۱۲	برقولنگ باجولی	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۶	۵	۱۶	۴	۱۲	بلوطک خورشید	
مرکز گردشگری		۲۱	۳	۲	۶	۱۹	۸	۱۱	بیدبیره سفیدار	
نقطه گردشگری		۲۶	۸	۸	۵	۱۴	۲	۱۲	بیدمیدان	
مرکز گردشگری		۲۳	۵	۶	۴	۱۷	۴	۱۳	پازنان	
نقطه گردشگری		۲۵	۷	۶	۶	۱۵	۴	۱۱	تنگ اب سردار	
نقطه گردشگری		۲۷	۹	۷	۷	۱۳	۳	۱۰	دلی بچک سفیدار	
مرکز گردشگری		۲۲	۴	۳	۶	۱۸	۷	۱۱	سرکورکی سفیدار	
مرکز گردشگری		۲۲	۴	۵	۴	۱۸	۵	۱۳	سیسه گرگ سفلی	
مرکز گردشگری		۲۳	۵	۴	۶	۱۷	۶	۱۱	سیسه گرگ علیا	
نقطه گردشگری		۲۷	۹	۸	۶	۱۳	۲	۱۱	عسکرا باددلی	
مرکز گردشگری		۲۲	۴	۳	۶	۱۸	۷	۱۱	گرکلاغ نشین	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۶	۵	۱۶	۴	۱۲	گودناک	
نقطه گردشگری	۲۵	۷	۶	۶	۱۵	۴	۱۱	دکل مخابرات		
نقطه گردشگری	۳۰	۱۲	۶	۸	۱۰	۴	۶	اسکان عشایردلی		
نقطه گردشگری	۲۸	۱۰	۸	۷	۱۲	۲	۱۰	پاتاوه		
نقطه گردشگری	۲۶	۸	۷	۶	۱۴	۳	۱۱	تل سیدفخر احمد		
نقطه گردشگری	۲۷	۹	۸	۶	۱۳	۲	۱۱	دره کی صالحی		
نقطه گردشگری	۲۷	۹	۷	۷	۱۳	۳	۱۰	وزگستان		
نقطه گردشگری	۲۵	۷	۵	۷	۱۵	۵	۱۰	امیر شیرخان		
مرکز گردشگری	۲۳	۵	۹	۱	۱۷	۱	۱۶	بردپهن تنگ		
نقطه گردشگری	۲۹	۱۱	۱۰	۶	۱۱	۰	۱۱	برقولنگ سفلی		
نقطه گردشگری	۲۵	۷	۶	۶	۱۵	۴	۱۱	برقولنگ علیا		

(یافته‌های تحقیق ۱۳۹۰ و سالنامه آماری ۱۳۸۷)

ادامه جدول ۱- حوزه‌بندی و تعیین عملکرد فضایی نقاط روستایی

عنوان فضایی	میانگین	رتبه در بخش مرکزی	رتبه کل در حوزه روستایی	رتبه در حوزه بر اساس خدماتی - زیرساختی	رتبه در حوزه بر اساس جاذبه‌های طبیعی - انسانی	مجموع دو شاخص	شاخص (خدماتی - زیرساختی)	شاخص (جاذبه‌های طبیعی - انسانی)	روستا	حوزه گردشگری - روستایی
نقطه گردشگری	۱۷۲	۲۳	۵	۳	۶	۱۷	۸	۹	فیروزآباد	فیروزآباد
نقطه گردشگری		۲۷	۸	۸	۵	۱۳	۳	۱۰	تل گهی	
نقطه گردشگری		۲۳	۵	۵	۴	۱۷	۶	۱۱	چشمه انجیر فیروزآباد	
مرکز		۱۶	۲	۱	۴	۲۴	۱۳	۱۱	چشمه خانی فیروزآباد	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۶	۴	۱۶	۵	۱۱	دره گرو فیروزآباد	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۶	۴	۱۶	۵	۱۱	دواب کالوس	
نقطه گردشگری		۲۵	۷	۶	۵	۱۵	۵	۱۰	سرتنگ فیروزآباد	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۶	۴	۱۶	۵	۱۱	کالوس سفلی	
نقطه گردشگری		۲۸	۹	۹	۵	۱۲	۲	۱۰	جدول دارتمختار	
نقطه گردشگری		۲۵	۷	۷	۴	۱۵	۴	۱۱	خادم ابادمختار	
مرکز گردشگری		۲۳	۵	۵	۴	۱۷	۶	۱۱	داود ابادمختار	
مرکز گردشگری		۱۸	۳	۳	۱	۲۲	۸	۱۴	سردشت کالوس	
نقطه گردشگری		۲۵	۷	۶	۵	۱۵	۵	۱۰	قهوه خانه کورکی	
نقطه گردشگری		۲۳	۵	۸	۱	۱۷	۳	۱۴	کالوس علیا	
مرکز گردشگری		۲۱	۴	۲	۵	۱۹	۹	۱۰	کالوس مرکزی	
نقطه گردشگری		۲۵	۷	۷	۴	۱۵	۴	۱۱	کالوس وسطی	
نقطه گردشگری		۲۴	۶	۹	۱	۱۶	۲	۱۴	گل وبلبل	
مرکز گردشگری	۲۱	۴	۴	۳	۱۹	۷	۱۲	گلشن بزرگ مختار		
نقطه گردشگری	۲۳	۵	۶	۳	۱۷	۵	۱۲	حسین ابادمختار		
قطب	۱۴	۱	۱	۲	۲۶	۱۳	۱۳	یوسف ابادمختار		
قطب	۱۶۳	۱۱	۱	۱	۱	۲۹	۱۹	۱۰	چنارستان سفلی	چنارستان سفلی
نقطه گردشگری		۳۰	۷	۸	۲	۱۰	۲	۸	زردک	
نقطه گردشگری		۲۵	۵	۴	۲	۱۵	۷	۸	کردلاغری	
نقطه گردشگری		۲۵	۵	۴	۲	۱۵	۷	۸	مازه خرید	
نقطه گردشگری		۳۳	۸	۷	۴	۷	۴	۳	پادگان امام صادق	
نقطه گردشگری		۲۴	۴	۵	۱	۱۶	۶	۱۰	چنارستان علیا	
مرکز گردشگری		۱۵	۲	۲	۱	۲۵	۱۵	۱۰	علی ابادسرتل	
نقطه گردشگری		۲۸	۶	۶	۳	۱۲	۵	۷	کریم اباد	
مرکز گردشگری		۲۲	۳	۳	۱	۱۸	۸	۱۰	چنارستان وسطی	
قطب	۳۴	۶	۱	۱	۱	۳۴	۲۹	۵	نجف اباد	بیدانه
قطب	۱۲۵	۲۶	۱	۱	۱	۱۴	۷	۷	خلف اباد	خلف اباد
نقطه گردشگری		۲۹	۲	۲	۱	۱۱	۴	۷	بازرنگ	
قطب	۱۵۸۵	۱۰	۱	۱	۱	۳۰	۲۲	۸	نزه گاه مرکزی	نزه گاه
نقطه گردشگری		۲۸	۴	۴	۲	۱۲	۵	۷	محمد اباد اشور	
نقطه گردشگری		۲۹	۵	۵	۲	۱۱	۴	۷	جدول غوره	
نقطه گردشگری		۲۵	۳	۳	۲	۱۵	۸	۷	موردرازهبر	
نقطه گردشگری		۲۹	۵	۵	۲	۱۱	۴	۷	موردراز سفلی	
مرکز گردشگری		۲۰	۲	۲	۱	۲۰	۱۲	۸	موردراز علیا	
نقطه گردشگری		۲۸	۴	۴	۲	۱۲	۵	۷	موردراز وسطی	

(یافته‌های تحقیق ۱۳۹۰ و سالنامه آماری ۱۳۸۷)

ادامه جدول ۱- حوزه‌بندی و تعیین عملکرد فضایی نقاط روستایی

حوزه گردشگری- روستایی	روستا	شاخص جاذبه‌های (طبیعی - انسانی)	شاخص (خدماتی) - زیر ساختی	مجموع دو شاخص	طبیعی - انسانی	زیرساختی	زیرساختی - خدماتی - اساس خدماتی - زیرساختی	زیرساختی	زیرساختی	میانگین	عملکرد فضایی
تل خسرو	تل خسرو	۹	۱۹	۲۸	۱	۱	۱	۱	۱۲	۲۸	قطب گردشگری
پادگان	پادگان قدس	۳	۱۶	۱۹	۱	۱	۱	۱	۲۱	۱۹	قطب گردشگری
میروک	سروک	۱۵	۱۸	۳۳	۱	۱	۱	۱	۷	۲۱.۵	قطب گردشگری
	کهوا	۸	۲	۱۰	۲	۲	۲	۲	۳۰		نقطه گردشگری
میراباده	سرابتاوه	۱۰	۱۷	۲۷	۳	۱	۱	۱	۱۳	۱۹.۴	قطب گردشگری
	بهاره بیدشاهی	۱۳	۱	۱۴	۲	۵	۳	۳	۲۶		نقطه گردشگری
	ابریزی پریکلان	۱۳	۷	۲۰	۲	۳	۳	۲	۲۰		مرکز گردشگری
	کشتارگاه	۶	۳	۹	۴	۴	۴	۴	۳۱		نقطه گردشگری
وزگ	پریکلان	۱۵	۱۲	۲۷	۱	۲	۱	۱	۱۳	۲۲.۴	مرکز گردشگری
	وزگ منصورآباد	۱۹	۱۳	۳۲	۱	۱	۱	۱	۸		قطب گردشگری
	پازنان دلی بیگی	۱۷	۷	۲۴	۳	۴	۴	۳	۱۶		نقطه گردشگری
	دره دره رضاآباد	۱۶	۶	۲۲	۴	۵	۵	۴	۱۸		نقطه گردشگری
	قلات براقاب	۱۸	۹	۲۷	۲	۳	۳	۲	۱۳		مرکز گردشگری
تنگسیر	قلات مرکزی	۱۷	۱۰	۲۷	۳	۲	۲	۲	۱۳	۲۲.۳۱	مرکز گردشگری
	تنگسرخ	۲۰	۱۶	۳۶	۱	۱	۱	۱	۴		قطب گردشگری
	سه تنگون	۱۸	۲	۲۰	۳	۷	۷	۷	۲۰		نقطه گردشگری
	گنجگان سفلی	۱۹	۱۰	۲۹	۲	۳	۳	۳	۱۱		مرکز گردشگری
	گنجگان علیا	۱۸	۷	۲۵	۳	۴	۴	۴	۱۵		مرکز گردشگری
	اله آباد	۱۷	۳	۲۰	۴	۶	۶	۶	۲۰		نقطه گردشگری
	پاسگاه تنگ	۱۷	۱۵	۳۲	۴	۲	۲	۲	۸		مرکز گردشگری
	تنگ خشک	۱۷	۵	۲۲	۴	۵	۵	۵	۱۸		نقطه گردشگری
	تنگ مشکان	۱۷	۳	۲۰	۴	۶	۶	۶	۲۰		نقطه گردشگری
	چشمه چنارتنگ	۱۷	۲	۱۹	۴	۷	۷	۷	۲۱		نقطه گردشگری
	اسلام آبادتنگ	۱۸	۱	۱۹	۲	۸	۸	۸	۲۱		نقطه گردشگری
	حسن آبادتنگ	۱۷	۱	۱۸	۴	۸	۸	۸	۲۲		نقطه گردشگری
	دره ماهینی	۱۷	۱	۱۸	۴	۸	۸	۸	۲۲		نقطه گردشگری
	گردوکنگک	۱۷	۲	۱۹	۴	۷	۷	۷	۲۱		نقطه گردشگری
	محراب اباد	۱۶	۵	۲۱	۵	۵	۵	۵	۱۹		نقطه گردشگری
	سرتنگ تنگ	۱۸	۰	۱۸	۳	۹	۹	۹	۲۲		نقطه گردشگری
	چشمه پهن	۱۶	۵	۲۱	۵	۵	۵	۵	۱۹		نقطه گردشگری
مهربان	شاه مختار	۱۲	۶	۱۸	۵	۴	۴	۴	۲۲	۲۰	نقطه گردشگری
	علی آبادمختار	۱۱	۴	۱۵	۶	۵	۵	۵	۲۵		نقطه گردشگری
	مهربان	۲۳	۱	۲۴	۱	۷	۷	۷	۱۶		قطب گردشگری
	دهنویاسوج	۱۷	۸	۲۵	۲	۳	۳	۳	۱۵		مرکز گردشگری
	سیب مداب	۱۵	۲	۱۷	۳	۶	۶	۶	۲۳		نقطه گردشگری
	محمودآبادعلیا	۱۴	۹	۲۳	۴	۲	۲	۲	۱۷		مرکز گردشگری
	جدول غوره مه	۱۰	۱۰	۲۰	۷	۱	۱	۱	۲۰		مرکز گردشگری
جدول غوره مخ	۱۰	۸	۱۸	۷	۳	۳	۳	۲۲	نقطه گردشگری		

(یافته‌های تحقیق ۱۳۹۰ و سالنامه آماری ۱۳۸۷)

ادامه جدول ۱- حوزه‌بندی و تعیین عملکرد فضایی نقاط روستایی

عملکرد فضایی	میانگین	رتبه در بخش مرکزی	رتبه کل در حوزه روستایی	رتبه در حوزه بر اساس خدماتی - زیرساختی	رتبه در حوزه بر اساس جاذبه‌های طبیعی - انسانی	مجموع دوشاخص	شاخص (خدماتی - زیرساختی)	شاخص جاذبه‌های (طبیعی - انسانی)	روستا	حوزه گردشگری روستایی
قطب گردشگری	۲۸	۱۲	۱	۱	۱	۲۸	۲۰	۸	بلهزار	بلهزار
قطب گردشگری	۲۴	۱۶	۱	۱	۱	۲۴	۱۵	۹	مادوان سفلی	مادوان
قطب گردشگری	۲۲.۸۳	۱	۱	۱	۱	۴۴	۲۲	۲۲	گنجه‌ای سه ریز	گنجه‌ای سه ریز
نقطه گردشگری		۲۰	۳	۳	۴	۲۰	۷	۱۳	اسلام آباد تنگ سه	
نقطه گردشگری		۲۴	۵	۵	۳	۱۶	۲	۱۴	حیدرآباد تنگ سه ریز	
مرکز گردشگری		۱۵	۲	۲	۲	۲۵	۱۰	۱۵	سه ریز	
نقطه گردشگری		۲۳	۴	۴	۵	۱۷	۵	۱۲	محمدآباد تنگ سه ریز	
نقطه گردشگری		۲۵	۴	۵	۴	۱۵	۲	۱۳	شهیدآباد تنگ سه ریز	
قطب گردشگری	۱۸.۶۶	۱۵	۱	۱	۱	۲۵	۱۲	۱۳	ده کهنه مزدک	ده کهنه
مرکز گردشگری		۲۱	۲	۲	۲	۱۹	۱۱	۸	ده آقاشفیغ	
نقطه گردشگری		۲۸	۳	۳	۳	۱۲	۵	۷	دینتل حبیب آباد	
قطب گردشگری	۸.۵	۲۴	۱	۱	۲	۱۶	۹	۷	حبیب آباد مزدک	پلیس راه
نقطه گردشگری		۳۵	۴	۴	۳	۴	۰	۴	ماسه شویی کرمی	
نقطه گردشگری		۳۲	۲	۲	۴	۸	۵	۳	پلیس راه اصفهان	
نقطه گردشگری		۳۴	۳	۳	۵	۶	۴	۲	شهرک صنعتی	
قطب گردشگری	۳۶	۵	۱	۱	۱	۳۵	۲۰	۱۵	ده برافتاب علیا	ده برافتاب
نقطه گردشگری		۲۳	۲	۲	۲	۱۷	۵	۱۲	ده برافتاب سفلی	
قطب گردشگری	۲۸	۱۲	۱	۱	۱	۲۸	۱۱	۱۷	گنجه‌ای کهنه	گنجه‌ای کهنه
قطب گردشگری	۳۰	۱۰	۱	۱	۱	۳۰	۱۷	۱۳	گوشه شاهزاده قاسم	گوشه
قطب گردشگری	۲۴.۱۲۵	۲	۱	۱	۳	۴۲	۲۲	۲۰	منصورخانی	منصورخانی
نقطه گردشگری		۱۸	۸	۶	۵	۲۲	۴	۱۸	احمدقلندری	
نقطه گردشگری		۱۸	۸	۷	۴	۲۲	۳	۱۹	شاهزاده محمد	
نقطه گردشگری		۲۰	۱۰	۸	۵	۲۰	۲	۱۸	پوزه سفید	
نقطه گردشگری		۲۰	۱۰	۸	۵	۲۰	۲	۱۸	تل خالی کاکان	
مرکز گردشگری		۱۴	۴	۳	۴	۲۶	۷	۱۹	حسین خانی	
مرکز گردشگری		۱۵	۵	۵	۳	۲۵	۵	۲۰	حمزه خانی	
نقطه گردشگری		۱۶	۶	۵	۴	۲۴	۵	۱۹	خننگ	
نقطه گردشگری		۱۹	۹	۸	۴	۲۱	۲	۱۹	ده نوکاکان	
نقطه گردشگری		۱۷	۷	۶	۴	۲۳	۴	۱۹	زردخانی	
مرکز گردشگری		۴	۲	۲	۵	۳۶	۱۸	۱۸	عباسعلی خانی	
نقطه گردشگری		۲۰	۱۰	۷	۶	۲۰	۳	۱۷	مورگاہ کاکان	
نقطه گردشگری		۲۴	۱۱	۸	۷	۱۶	۲	۱۴	راه دارخانه اب نهر	
مرکز گردشگری		۱۲	۳	۴	۱	۲۸	۶	۲۲	چشمه چناریاسوج	
مرکز گردشگری		۱۴	۴	۵	۲	۲۶	۵	۲۱	غضنفرخانی	
نقطه گردشگری		۲۵	۱۲	۷	۸	۱۵	۳	۱۲	پیست اسکی کاکان	

(یافته‌های تحقیق ۱۳۹۰ و سالنامه آماری ۱۳۸۷)

۲-۲-۳- رتبه‌بندی حوزه‌های گردشگری روستایی
رتبه هر حوزه گردشگری روستایی با استفاده از جدول (۱) استخراج و در جدول (۲) درج گردید. جدول (۲) رتبه حوزه‌های گردشگری روستایی

براساس متغیر و شاخص‌های (جاذبه‌های طبیعی- انسانی) و (خدماتی- زیرساختی) به روش گاتمن را نشان می‌دهد.

جدول ۲- رتبه‌بندی حوزه‌های گردشگری روستایی متغیرهای و شاخص‌های آزمون فرضیات

مغز گردشگری روستایی	مغز (طبیعی - انسانی)	مغز (خدماتی - زیر ساختی)	رتبه شاخص خدماتی - زیر ساختی	رتبه شاخص طبیعی - انسانی	مغز تعداد انواع جاذبه‌ها	حوزه گردشگری روستایی	مغز (طبیعی - انسانی)	مغز (خدماتی - زیر ساختی)	رتبه شاخص خدماتی - زیر ساختی	رتبه شاخص طبیعی - انسانی	مغز تعداد انواع جاذبه‌ها
سفیدار مرکزی	۱۹۳	۶۱۹	۱	۱	۱۶	نجف آباد	۲۹	۵	۱۴	۲۶	۵
حسین آباد	۱۵۲	۲۵۶	۲	۵	۱۲	ده کهنه	۲۸	۲۸	۱۵	۱۷	۱۰
سیوکی جلیل	۱۱۹	۲۷۲	۳	۴	۱۶	کوشک علیا	۲۷	۸۹	۱۶	۱۰	۱۳
فیروز آباد	۱۱۸	۲۲۶	۴	۶	۱۶	ده برفتاب	۲۵	۲۷	۱۷	۱۸	۱۳
منصورخانی	۹۳	۲۹۳	۵	۲	۱۷	جهان آباد	۲۱	۵۰	۱۸	۱۶	۹
تنگ سرخ	۷۸	۲۷۹	۶	۳	۱۵	سروک	۲۰	۲۳	۱۹	۱۹	۱۲
چنارستان	۷۳	۷۴	۷	۱۲	۱۰	بلهزار	۲۰	۸	۱۹	۲۵	۸
نرگه	۶۰	۵۱	۸	۱۵	۶	تل خسرو	۱۹	۹	۲۰	۲۴	۸
پر اشکفت	۵۲	۱۰۸	۹	۹	۱۴	حبیب آباد	۱۸	۱۶	۲۱	۲۱	۸
مهریان	۴۸	۱۱۲	۱۰	۸	۱۹	گوشه	۱۷	۱۳	۲۲	۲۳	۱۰
گنجه سریز	۴۸	۸۹	۱۰	۱۰	۱۷	پادگان	۱۶	۳	۲۳	۲۷	۳
وزگ	۴۵	۸۷	۱۱	۱۱	۱۵	مادوان	۱۵	۹	۲۴	۲۴	۸
سرابتاوه	۴۰	۵۷	۱۲	۱۴	۱۳	خلف آباد	۱۱	۱۴	۲۵	۲۲	۵
تنکاری	۳۴	۵۸	۱۳	۱۳	۱۱	گنجه کهنه	۱۱	۱۷	۲۵	۲۰	۱۳
منصور آباد	۳۴	۱۲۴	۱۳	۷	۱۲						

(یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۰)

۳-۲-۳- سطح‌بندی حوزه‌های گردشگری روستایی
براساس قابلیت جاذبه‌های (طبیعی - انسانی)
بعد از تعیین رتبه حوزه‌های روستایی می‌توان این حوزه‌ها را از نظر مرکزیت جاذبه‌های گردشگری (طبیعی - انسانی) در پنج سطح به ترتیب جدول زیر طبقه بندی کرد. برای تعیین تعداد سطح باید داده‌ها را رده‌بندی کرد. و از دو رابطه $n=2^k$ و $C = \frac{R}{K}$ استفاده می‌شود (بازرگان لاری، ۱۳۷۸: ۱۱) در این رابطه‌ها n تعداد حوزه‌ها و k تعداد سطوح یا طبقات، R دامنه تغییرات (بالاترین شاخص جاذبه‌ها - پایین ترین شاخص جاذبه‌ها)، و C طول رده یا فاصله بین سطوح را مشخص می‌کند. با توجه به

براساس قابلیت جاذبه‌های (طبیعی - انسانی)
بعد از تعیین رتبه حوزه‌های روستایی می‌توان این حوزه‌ها را از نظر مرکزیت جاذبه‌های گردشگری (طبیعی - انسانی) در پنج سطح به ترتیب جدول زیر طبقه بندی کرد. برای تعیین تعداد سطح باید داده‌ها را

تعداد حوزةها $n=29$ و $R=(293-3)$ در نتیجه $29=2^k$ پس $4 < k < 5$ و با جایگذاری دو مقدار k و R رابطه $C = \frac{R}{K} = \frac{290}{4} = 72.5$ دو مقدار $C = \frac{290}{5} = 58$ و به دست می آید از آن جایی که عدد ۵۸ به ۲۹ نزدیکتر است داده ها به ۵ سطح تقسیم می شوند بنابراین، کران پایین سطح پنجم عبارت از

۲.۵=۰.۵-۳ پس برای تعیین هر سطح و طول رده، کرانه پایین تر را با عدد ۵۸ جمع کرد. (جدول ۳) لازم به توجه است که در جدول (۱) بالاترین شاخص جاذبه ها چون فاصله زیادی با سایر داده ها داشت، عدد بعدی لحاظ گردید.

جدول ۳- سطح بندی حوزةهای گردشگری روستایی بر اساس قابلیت جاذبه های (طبیعی- انسانی)

سلسله مراتب حوزة گردشگری روستایی	دامنه شاخص	حوزة گردشگری روستایی
سطح اول	+۲۳۴	سفیدار مرکزی، منصورخانی، تنگ سرخ، سیوکی جلیل، حسین آباد
سطح دوم	۲۳۴-۱۷۶/۵	فیروزآباد
سطح سوم	۱۷۶/۵-۱۱۸/۵	منصورآباد
سطح چهارم	۱۱۸/۵-۶۰/۵	مهریان، پراشکفت، گنجه ای سه ریز، کوشک علیا، وزگ، چنارستان سفلی
سطح پنجم	۶۰/۵-۲/۵	تنگاری، سرآبناوه، نره گاه. جهان آباد، ده کهنه. ده برآفتاب. سروک، گنجه ای کهنه، حبیب آباد، خلف آباد، گوشه شاهزاده قاسم، تل خسرو، مادوان سفلی، بلهزار، نجف آباد، پادگان

(یافته های تحقیق، ۱۳۹۰)

و $C = \frac{182}{5} = 36.4$ از آنجایی که عدد ۳۶.۴ به ۲۹ نزدیکتر است داده ها را به ۵ سطح تقسیم می شوند بنابراین، کران پایین سطح پنجم عبارت از $۱۰.۵=۰.۵-۱۱$ پس برای تعیین هر سطح کران پایین تر را با عدد ۳۵ که به ۳۶ نزدیک است جمع می شود.

۳-۲-۴- سطح بندی حوزةهای گردشگری روستایی بر اساس شاخص ها، متغیرهای (خدماتی - زیر ساختی) تعیین سطوح در این قسمت نیز مثل روش قبل انجام می گیرد. با توجه به جدول (۲ و ۱) $n=29$ و $R=(193-11)$ در نتیجه $4 < k < 5$ و $C = \frac{182}{4} = 45.5$

جدول ۴- سطح بندی حوزةهای گردشگری روستایی بر اساس شاخص ها، متغیرهای (خدماتی - زیر ساختی)

سلسله مراتب	دامنه خدماتی	حوزة گردشگری روستایی
سطح اول	+۱۵۰/۵	سفیدار مرکزی، حسین آباد
سطح دوم	۱۵۰/۵-۱۱۵/۵	سیوکی جلیل، فیروز آباد
سطح سوم	۱۱۵/۵-۸۰/۵	منصورخانی،
سطح چهارم	۸۰/۵-۴۵/۵	تنگ سرخ، چنارستان سفلی، گنجه ای سه ریز، مهریان، پراشکفت، نره گاه
سطح پنجم	۴۵/۵-۱۰/۵	وزگ، سرآبناوه، تنگاری، منصورآباد، نجف آباد، ده کهنه، کوشک علیا، ده برآفتاب. جهان آباد، سروک، بلهزار، تل خسرو، حبیب آباد، گوشه شاهزاده قاسم، پادگان قدس، مادوان سفلی، خلف آباد، گنجه کهنه

(یافته های تحقیق، ۱۳۹۰)

۳-۳-۳-آزمون فرضیه‌های تحقیق

۳-۳-۱- آزمون فرضیه اول

فرضیه (H_1) مبنی بر این که قلمرو تحقیق از جاذبه‌های طبیعی، فرهنگی و تاریخی، در توسعه گردشگری روستایی برخوردار است. و فرضیه (H_0) بر عدم برخورداری حوزه‌های گردشگری روستایی از جاذبه‌های طبیعی فرهنگی و تاریخی در توسعه گردشگری روستایی است. با مشاهدات میدانی انجام شده در قلمرو تحقیق، ۱۹ نوع جاذبه طبیعی-اکولوژیکی و فرهنگی-تاریخی شناسایی شد. با استناد به یافته‌های تحقیق که بخشی از آن در جداول ۲، ۳ و ۵ آمده است مشخص گردید که اکثریت حوزه‌های گردشگری روستایی (۱۶ حوزه) برخوردار از انواع جاذبه‌ها بالاتراز مقدار میانگین هستند همچنین حوزه‌های سفیدار مرکزی، منصورخانی، تنگ سرخ،

سیوکی جلیل، حسین‌آباد، فیروزآباد، منصورآباد) از نظر تعداد جاذبه گردشگری در سطوح اول تا سوم (جدول ۳) قرار دارند و دارای بیشترین نقاط روستایی نیز هستند (جدول ۱) پس می‌توان نتیجه گرفت که قلمرو تحقیق برخوردار از انواع جاذبه‌های گردشگری است. علاوه بر این برای آزمون فرضیه اول از متغیر تعداد انواع جاذبه‌ها (ستون آخر جدول ۲) استفاده گردید، مبنای انتخاب این متغیر تعداد انواع جاذبه‌های طبیعی-اکولوژیکی و تعداد جاذبه‌های فرهنگی-تاریخی در حوزه‌های گردشگری روستایی حاصل از مشاهدات میدانی است، از آنجایی که تعداد حوزه‌ها کمتر از ۳۰ حوزه و متغیر انواع جاذبه‌ها، ستون آخر جدول (۲) در قالب یک متغیر مورد توجه است با مشخصه آماری t (مقایسه میانگین‌ها) و به کمک نرم افزار spss آزمون انجام گرفت (جدول ۵).

جدول ۵- نتایج آزمون فرضیه اول مبنی بردار بودن قلمرو تحقیق از جاذبه‌های طبیعی، فرهنگی، تاریخی

One-Sample Statistics	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	Test Value = 0	
	29	11.5172	4.08500	.75856	99% Confidence Interval of the Difference	
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Lower	Upper
تعدادانواع جاذبه	15.18 3	28	.000	11.51724	9.4211	13.6134

هریک بوده است. و فرض مقابل (H_0) مبنی بر این که توزیع خدمات و تأسیسات گردشگری در کانون‌های جاذب روستایی متعادل و متناسب با وزن و جایگاه مکانی - فضایی هر یک بوده است. جهت آزمون این فرضیه از تحلیل واریانس یک طرفه (آزمون فیشرف) برای تفاوت میانگین شاخص خدماتی- زیر ساختی جدول ۱ مابین قطب‌ها، مراکز و نقاط گردشگری استفاده شد. همچنین از آزمون همبستگی پیرسون مابین

از آنجا که مقدار ($p.value=0$) یا همان sig جدول بالا از سطح معناداری $\alpha = 0/01$ کمتر است فرض H_0 رد می‌شود، و فرض مقابل H_1 پذیرفته می‌شود. (با ۹۹ درصد فاصله اطمینان)

۳-۲-۲- آزمون فرضیه دوم

فرض (H_1) به نظرمی رسد توزیع خدمات و تأسیسات گردشگری در کانون‌های جاذب روستایی نامتعادل و نامتناسب با وزن و جایگاه مکانی - فضایی

متغیر (خدماتی - زیرساختی) و متغیر (انسانی - طبیعی) موجود، و مجموع تعداد جاذبه‌ها در حوزه‌های گردشگری روستایی است. جدول ۲ در حوزه‌های گردشگری استفاده گردید. مبنای این دو متغیر مجموع تعداد موسسات و خدمات آموزشی است. نتایج آن در جدول ۶ و ۷ مشخص گردید.

جدول ۶- تحلیل واریانس یک طرفه (آزمون (F) در فضاهای گردشگری (قطب، مرکز، نقطه گردشگری)

Descriptives متغیر خدماتی-زیر ساختی								
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
قطب گردشگری	29	16.0690	6.31852	1.17332	13.6655	18.4724	1.00	29.00
مرکز گردشگری	61	7.9672	3.73259	.47791	7.0113	8.9232	1.00	18.00
نقطه گردشگری	149	3.5235	1.85116	.15165	3.2238	3.8232	.00	8.00
Total	239	6.1799	5.24335	.33916	5.5118	6.8481	.00	29.00
ANOVA								
متغیر خدماتی-زیر ساختی								
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.		
Between Groups		4082.299	2	2041.150	195.741	.000		
Within Groups		2460.964	236	10.428				
Total		6543.264	238					
Multiple Comparisons								
خدماتی-زیرساختی								
LSD								
فضاها (I)	فضاها (J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval			
					Lower Bound	Upper Bound		
قطب گردشگری	مرکز	8.10175*	.72837	.000	6.6668	9.5367		
	نقطه	12.54548*	.65541	.000	11.2543	13.8367		
مرکز گردشگری	قطب	-8.10175*	.72837	.000	-9.5367	-6.6668		
	نقطه	4.44372*	.49085	.000	3.4767	5.4107		
نقطه گردشگری	قطب	-12.54548*	.65541	.000	-13.8367	-11.2543		
	مرکز	-4.44372*	.49085	.000	-5.4107	-3.4767		
*. The mean difference is significant at the 0.05 level.								

جدول ۷- آزمون همبستگی پیرسون

متغیرها		خدماتی-زیر ساختی	طبیعی-انسانی
خدماتی-زیر ساختی	Pearson Correlation	1	.921**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	29	29
طبیعی-انسانی	Pearson Correlation	.921**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	29	29

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

و متغیرهای (خدماتی- زیرساختی) رتبه بندی گردید؛ هرچه نقاط روستایی تعداد جاذبه‌های گردشگری بیشتری داشته باشد، جذابیت بیشتری برای توسعه گردشگری دارد. و مرکزیت بالاتری نیز دارد. بر اساس آنالیز آماری فوق جهت توسعه فضایی گردشگری در بخش مرکزی بویراحمد حوزه‌هایی گردشگری روستایی نیز رتبه‌بندی گردید و سطح بندی آن نیز در جدول (۳و۴) مشخص گردید. فضاهاى سطوح اول قابلیت‌های بالایی در زمینه جاذبه‌ها دارد از این رو ضرورت شکل‌گیری گردشگری روستایی آشکار گردید. همچنین مشخص گردید که قلمرو تحقیق از جاذبه‌های طبیعی، فرهنگی و تاریخی متعدد و متنوعی، در توسعه گردشگری روستایی برخوردار است اما توزیع خدمات و تأسیسات گردشگری در کانون‌های جاذب روستایی نامتعادل و نامتناسب با وزن و جایگاه مکانی - فضایی هر یک بوده است. بر اساس سطح بندی انجام شده (مقایسه جدول ۳و۴) این نامتعادلی در حوزه‌های گردشگری روستایی منصورخانی و تنگ سرخ بیشتر مشهود است بنابراین، ضرورت توجه به ایجاد زیرساخت‌ها و ارائه خدمات و مؤسسات در هر کدام از حوزه‌ها آشکار گردید. علاوه بر این، جایگاه و عملکرد فضایی هر یک از نقاط

نتایج جداول نشان می‌دهد که کمیت محاسبه شده آماره آزمون F با مقدار ۱۹۵.۷۴۱ از میزان بحرانی توزیع F در سطح $\alpha = 0.05$ (۱۹.۵۰) بیشتر است و $(p.value = 0.000)$ محاسباتی یا همان sig جداول بالا از سطح معناداری $\alpha = 0.05$ کمتر است پس فرض H_0 رد می‌شود، و فرض مقابل H_1 پذیرفته می‌شود. (با ۹۵ درصد فاصله اطمینان) علاوه بر این مقایسه جایگاه حوزه‌های گردشگری از نظر رتبه و سطوح در جدول ۲، ۳ و ۴ و ضریب همبستگی محاسبه شده جدول ۷ (مستقیم و ناقص) که با توجه به دو شاخص فوق انجام گرفته است نشان داد که توزیع خدمات و تأسیسات گردشگری در برخی حوزه‌های گردشگری روستایی نامتعادل و نامتناسب است. تحلیل جدول ۶ نیز نشان می‌دهد که توزیع خدمات و زیرساخت‌ها مابین قطب‌ها، مراکز و نقاط گردشگری متناسب با وزن و جایگاه مکانی - فضایی هر یک نبوده است. (تفاوت در شاخص خدماتی- زیر ساختی مابین فضاهاى گردشگری با علامت * مشخص شده‌اند.

۴- نتیجه‌گیری

در این پژوهش، نقاط روستایی بر اساس شاخص‌ها و متغیرهای (جاذبه‌های طبیعی- انسانی) و شاخص‌ها

به صورت قطب گردشگری، مرکز گردشگری و نقطه گردشگری تعیین گردید تا متناسب با هر کدام از این جایگاهها سرمایه گذاری و ارائه خدمات صورت گیرد.

۵- پیشنهادها

با توجه به نتایج تحقیق نقاط قوت و ضعف حوزه‌های گردشگری روستایی نیز مشخص گردید و پیشنهادهای لازم متناسب با حوزه‌های برتر در ماتریس زیر مشخص گردید.

جدول ۸- نقاط قوت، ضعف و پیشنهادات در مهمترین حوزه‌های گردشگری

حوزه	نقاط قوت گردشگری	نقاط ضعف	پیشنهاد
بشار مرکزی	آبشار تنگ تامرادی، تعدد روستاها. طبیعت بکر. عرضه محصولات روستایی، مرکزیت دهستان	عدم دسترسی به کانون‌های گردشگری پیرامون روستاها، عدم زیر ساخت‌ها در کانون گردشگری، فاصله زیاد تا بخش مرکزی	احداث و توسعه جاده آسفالتی در مسیر آبشار تنگ تامرادی ۲- احداث آلاچیق و سکوی نشیمن و سرویس بهداشتی در محدوده تنگه و آبشار ۳- تقویت آتن دهی تلفن
مرکزیت دهستان	مرکزیت دهستان، عشیره ای بودن استقرار در مسیر اصلی مرکز استان با جنوب	عدم زیر ساختها و تاسیسات در کانون گردشگری	احداث رستوران، اغذیه فروشی تاسیسات ورزشی مرتبط مثل باشگاه اسب سواری
زیرساخت‌ها	رودخانه، مزارع پرورش ماهی، مسیر اصلی یاسوج شیراز نزدیکی به سایر کانون‌های گردشگری	عدم معرفی منطقه به گردشگران، عدم زیر ساختها در کانون گردشگری دسترسی به کانون‌های گردشگری پیرامون روستاها،	بهسازی چشمه‌ها و ایجاد سکوی نشیمن ایجاد تاسیسات لازم در کنار رودخانه برای ماهی گیری شنا و قایق سواری معرفی منطقه به گردشگران، ایجاد بازارچه روستایی
منسورخانه و آب	پیست اسکی. نزدیکی به آبشار مارگون، منطقه حفاظت شده. دارای طرح گردشگری رودخانه، هوای مناسب در فصل تابستان مسیر یاسوج-یزد	نداشتن جنگل عدم معرفی منطقه به گردشگران، عدم زیر ساخت‌ها و تاسیسات در کانون گردشگری	جنگل کاری، ایجاد امکانات لازم برای شکار پرندگان با کسب مجوز ایجاد امداد کوهستان بهسازی چشمه‌ها و ایجاد سکوی نشیمن توسعه پیست اسکی، ایجاد بازارچه روستایی
توسعه زیرساخت‌ها	کانون گردشگری سرآبید، رودخانه، جنگل	عدم زیر ساختها و تاسیسات در کانون گردشگری	برپایی اورژانس‌های درمانی موقت همزمان با ورود گردشگران در زمانهای مختلف تامین روشنایی، آب آشامیدنی سالم، سرویس بهداشتی، احداث آلاچیق و سکوی نشیمن
منسورآباد	رودخانه، توپوگرافی و وضعیت طبیعی آبادی. مزارع پرورش ماهی	نداشتن کانون مهم گردشگری	ایجاد یک کانون گردشگری با تهیه امکانات اولیه، صنایع دستی
مهریز	کانون گردشگری تنگه مهریان، آبشار یاسوج، دارای تاسیسات گردشگری نزدیک به شهر یاسوج، امام زاده حسن مسیر یاسوج - یزد	فضای محدود و مخاطرات طبیعی	واگذاری اداره تاسیسات گردشگری به افراد روستا، ایجاد امکانات لازم برای صخره نوردی و کوهنوردی، مدیریت جمع آوری زباله، عریض کردن پهنای جاده آسفالتی توسعه حرم امام زاده حسن و فضای اطراف
آبشار مرکزی	رودخانه، نزدیکی به مرکز مسیر اصلی یاسوج اصفهان، پوشش جنگلی	عدم زیر ساختها و تاسیسات	احداث رستوران، اغذیه فروشی، ایجاد تاسیسات لازم در کنار رودخانه برای ماهی گیری شنا و قایق سواری
بشار مرکزی	تنگ آبشور رودخانه. تعدد روستاها. طبیعت بکر. عرضه محصولات روستایی، بافت مسکن بومی و قدیمی	عدم دسترسی به کانون‌های گردشگری پیرامون روستاها، فاصله زیاد تا بخش مرکزی، جاده‌های نامناسب	احداث و توسعه جاده آسفالتی. معرفی منطقه از طریق رسانه‌ها
گنجه ای سریز	کانون گردشگری تنگه گنجه ای. دارای تاسیسات گردشگری نزدیکی به شهر گردشگری سی سخت و منطقه حفاظت شده	کافی نبودن امکانات تفریحی و ورزشی	توسعه کانون گردشگری، استقرار پاسگاه انتظامی در کانون گردشگری

(یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۰)

منابع

- اردستانی، محسن، (۱۳۸۷)؛ مبانی گردشگری روستایی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، چاپ اول، تهران، تعدادص ۳۶۰
- بازرگان لاری، عبدالرضا، (۱۳۷۸)؛ آمار کاربردی، انتشارات دانشگاه شیراز چاپ اول شیراز، تعدادص ۳۲۲ شیراز :
- بهرامی، رحمت‌الله، (۱۳۸۹)، «بررسی قابلیت‌ها و تنگناهای توسعه توریسم روستایی در استان کردستان»، مجموعه مقالات چهارمین کنگره بین‌المللی جهان اسلام. زاهدان
- جمعه پور، محمود، (۱۳۸۴)، مقدمه ای بر برنامه ریزی توسعه روستایی، دیدگاهها و روشها، انتشارات سمت چاپ اول تهران، تعدادص، ۲۶۴
- جوان، جعفر و سقایی مهدوی، (۱۳۸۳)، «نقش توریسم روستایی در توسعه منطقه ای با تأکید بر مدیریت روستایی» مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، شماره ۲.
- حیدری چیان، رحیم، (۱۳۸۷)؛ مبانی برنامه ریزی صنعت گردشگری؛ انتشارات سمت، چاپ اول تهران، تعداد ص، ۲۸۴
- داس ویل، راجر، (۱۳۷۸)، مدیریت جهانگردی، مبانی راهبردها و آثار؛ (ترجمه سید محمد اعرابی و داود یزدی دفتر پژوهش‌های فرهنگی چاپ چهارم، تهران تعداد ص، ۳۸۴
- رضوانی، محمدرضا، (۱۳۸۴)؛ مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی در ایران، نشر قومس، چاپ دوم، نهران تعداد ص ۲۹۱
- سقایی، مهدی، (۱۳۸۳)، بررسی صنعت توریسم در شهرستان بندرگز، پایان نامه کارشناسی گروه جغرافیا، دانشگاه اصفهان، به راهنمایی بیگ محمدی
- سنایی، وحید، (۱۳۸۲)، «بازاریابی گردشگری» ماهنامه تخصصی بازاریابی، شماره چهارم
- شکویی، حسین، (۱۳۸۶)؛ اندیشه‌های نو در فلسفه جغرافیایی؛ جلد اول، چ ۹، تهران: گیتاشناسی، تعداد ص، ۳۵۵
- غازی، ایران، (۱۳۷۹)، «نگرش تحلیلی بر مدل تکامل فضایی در برنامه‌ریزی توسعه گردشگری» مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان، شماره ۲۳-۲۲
- غفاری، سید رامین، (۱۳۸۷)؛ مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی کالبدی سکونت گاه‌های روستایی؛ انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر کرد، نوبت چاپ اول شهر کرد تعداد ص، ۱۳۸
- غفاری، سید رامین، (۱۳۸۸)، طرح مطالعاتی - پژوهشی اولویت‌بندی سرمایه‌گذاری و مکان‌یابی تاسیسات گردشگری در کانون‌های گردشگری استان چهارمحال و بختیاری، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهر کرد تعداد ص، ۲۴۷
- لوسدن، لس، (۱۳۸۰)، بازاریابی گردشگری، ترجمه محمدابراهیم گوهریان، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- Andrej Udovc & Anton Perpar (2007) "The role of Rural Tourism for development of rural areas" Journal central European Agriculture Volum8 no.2(223-228)
- Gantly, Fergus (2001), "Tourism Impacts in Azerbaijan: A Sociocultural Analysis, A phd Thesis Presented to the Faculty of Tourism and Food", Dublin Institute of Technology, Dublin, Unpublished. 11 for the environment.
- Murphy, Peter E. (1985), Tourism: A Community Approach, New York: Routledge.
- W.T.O. (2001) concepts, definition and Classification for Tourism statistics, Madrid, Spain.
- http://www.amar.org.ir/nofoos/1385/default_2524.aspx;tim14%23/11/2010
- <http://www.farhangi.parstag1.in/tags/77>

Leveling and Planning of Rural Space Tourism in central part of Boyerahmad

S.R. Ghafari. M. Moradi. D. Nikbakht

Received: 19 June 2010 / Accepted: 14 October 2011, 23-26 P

Extended abstract

1- Introduction

Lack of ranking, as well as a scientific and systematic approach in specifying structure and place-spatial status of the attractive rural centers and as the result disproportionate distribution of tourism installations and equipments are some of the main and obvious shortages observed in many tourism industry development studies and plans in our country that is tangible (specially in the central part of Boyer-Ahmad County in Kohgiluyeh-Boyer Ahamd Province). The region by having 5 rural districts and 239 villages enjoys some potentialities in terms of tourism development which have not been actualized because of the lack of a comprehensive study and some other reasons.

Therefore, it is necessary to conduct studies about this region through adopting a structural-functional perspective and a spatial-location approach in order to reach two objectives of recognizing and prioritizing rural tourism centers and planning to specify and distribute tourism installations and equipments proportionately and optimally.

There are two questions in this regard, the first one is: Does the region under study enjoy many various natural-ecological and cultural-historical attractions in terms of rural tourism development? And the second one is: Are location-spatial distribution of tourism services in the rural spots and districts located at the research area proportionate to the status and application of each of them? The issue is studied through examining two mentioned hypotheses.

It seems that the research region enjoys many various natural-ecological and cultural-historical attractions in terms of rural tourism development and it also seems that the location-spatial distribution of tourism services in the

Authors

S.R. Ghafari

Assistant Professor of Geography and Rural Planning, Payam Noor University, Tehran, Iran

M. Moradi.

Assistant Professor of Geography and Rural Planning, Payam Noor University, Tehran, Iran

D. Nikbakht (✉)

M.A. student of Geography and Rural Planning, University of Birjand, Birjand, Iran
e-mail: Nikbakht1351@gmail.com

rural centers are not proportionate to the status and application of each of them.

This research has been conducted to rank, set layer, and promote the rural spaces in terms of tourism industry development and reach the mentioned objectives of research in the research area through applying documentary-field method and descriptive-analytic study in some 239 rural spots of the central part of Boyer-Ahmad County and by performing Gottman's model, statistical testing technique of William Guste, Analysis of variance, Pearson coefficient test and applying Excel, Spss, and Gis software.

2- Theoretical bases

Studying potentialities available in the places considering population, services and economic activities in each area, and preparing a program proportionate to this potentialities or limitations in such a way that it leads to the growth and development of that area is very important. There are different theories about specifying and performing spetiol planning. The World Tourism Organization specifies some 7 steps for tourism planning as: study preparation, determination of objectives, surveys, analysis and synthesis, policy and plan formation, recommendations, implementation and monitoring.

Also, Murphy specifies 4 planning factors as human activities, communications, space, and time. This research investigates this issue through adopting this approach and by performing Gottman's model and estimating the indicators

3- Discussion

A- Selecting 29 rural tourism districts and their spots in order to specify planning unit in the research area through applying the failure point theory.

B- Specifying and estimating research indices and variabls including (natural-human) and (service-infrastructure) attractions criteria.

P- Performing Gottman's model with regard to estimating the indices in order to rank and specify the space performance through applying Spss and Excel software.

T- Statistical hypothesis testing with statistical testing technique of William Guste, Analysis of variance, pearson coefficient test

C- Preparing required maps through applying GIS software

4- Conclusion

A-Ranking rural spots in terms of each rural tourism district throughout the whole research area;

B-Delineating spatial performance of each rural spot in the process of rural tourism development;

P- Ranking 29 rural tourism districts in order to specify potentiality of rural tourism development;

T-It was found that the whole research area enjoys natural-ecological and cultural-historical attractions. But distribution of tourism services and installations are disproportionate to the spatial status of each of them and it is more obvious in two districts of Mansour-Khani and Tang-Sorkh.

5- Suggestions

5-1- Investment should be made according to the space status and application of each rural tourism spot and district;

5-2-Through recognizing the strengths and weaknesses of rural tourism districts, necessary measure should be taken considering the level and rank of each district.

Some of these suggestions are mentioned in the Matrix No. 5 of the research.

Key words: rural tourism, spatial planning, tourism development, central area of Boyerahmad province

References

- Andrej Udovc. & Anton P. (2007) "Role of Rural Tourism for development of rural areas" *Journal.central European Agriculture Volum8 no.2* (223-228)
- Ardestany, m. (2009), *Fundamentals of Rural Tourism*, Publishing V Edition org, First Ed, Tehran, P.N 360
- Bahrami R. (2010), study ability and straits Development Rural tourism in kordstan province, article collection the con ference Fourth Islam World. Zahdan
- Bazargan Lari, A. (1999), *a pplied statistics*, Shiraz university, First Ed, Shiraz, P.N 322
- Doswell, R. (2006), *Tourism: How effective Management Makes. The difference*,
- Gantly, F. (2001), "Tourism Impacts in Azerbaijan: A Sociocultural Analysis, A ph Thesis Presented to the Faculty of Tourism and Food", Dublin Institute of Technology, Dublin, Unpublished. For the environment.
- Ghafaari, S.R. (2008), *Introduction to the Rural Settlement Physical planning*, Shahrkord University, Firsted, Shahrkord, P.N 138
- Ghafaari, S.R. (2009), *Researching-studying design of prioritly being investment and loction of tourism facilities in the tourist center of Chaharmahal Vbkhtyary province Cultural Heritage Department, Handicrafts Industry and Tourism of Shahrkord*, p.N247
- Ghazi, Iran. (2000) *An Analytical Appraisal of The Spatial Development Model for Tourism Planinng*, *Journal of the Faculty of Letters and Humanities (university of Isfahan) fall -winter 2000-2001; - (22-23):41-54.*
http://www.amar.org.ir/nofoos/1385/default_2524aspq;tim14"23/11/2010
<http://www.farhangi.parstag1.in/tags/77>
- Javan ,Jafarr and mehdi Saqai. (2004),role Rural tourism in area Development with emphasis Rural management, *Geography and Regional Development Reseach Journal*,N:2
- JomehPour, M. (2006), *An Introduction to: Rural Development Planning: Approaches and methods*, Samt, Second Ed, Tehran, and P.N 246
- Lumesden. Les. (2007), *Tourism Marketing*, Translated by M.E Goharian, Cultural Research Bureau.Second Ed, Tehran.PN408
- Mohmad, ArabiI. & Davood Izadi, Cultural Research Bureau, Four Ed, Tehran, P. N344
- Murphy, Peter E. (1985), *Tourism: A C, mmunity Approach*, New York: Routledge
- Heydari, R. (2008), *principles of Tourism Industry planning*, Samt, First Ed, P.N 284

Rezvani, M.R. (2005), An Introduction to Rural Development Planning in Iran, Ghoomes Publisher Second Ed, Tehran, Page number 291

Sanai, V. (2004), Tourism Marketing, Marketing Specialized, Monthly, NO.4

Saqai, M. (2004). Surviving Tourism Industry in Bandargaz small Province,

Big Mohmaddy, Isfahan University
Department of Geography

Shakui, H. (2006), New Trends in Philosophy of Geography, GITASHENASI Publisher, Six Ed, Tehran, P. N 355

W.T.O. (2001), concepts, definition and Classification for Tourism statics, Madrid, Spain.